

WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF

Deze nieuwsbrief informeert u over de activiteiten van het Actieplan Aaltjesbeheersing en over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van aaltjesbeheersing. Verder in dit nummer een aantal actuele onderwerpen voor de praktijk. De nieuwsbrief staat ook op www.productschapakkerbouw.nl en www.kennisakker.nl.

RESULTATEN

Binnen het Actieplan, een initiatief van het Productschap Akkerbouw (PA) en LTO Nederland, voeren diverse partijen gezamenlijk onderzoeks- en voorlichtingsprojecten uit om aaltjesproblemen beter beheersbaar te maken. Resultaten worden via de vakpers verspreid en in praktische folders verwerkt. Dit najaar is naast de 'Aaltjeswijzer', de brochure 'Schadewijzer' en het 'Aaltjesschema' (op posterformaat) uitgebracht. Deze laatste twee treft u bij deze nieuwsbrief aan (zie 'overige activiteiten'). Rapportages en brochures zijn beschikbaar op www.kennisakker.nl (onder initiatieven: Actieplan Aaltjesbeheersing).

Opsporingsmethoden *Meloidogyne*

Afgelopen winter is PPO-AGV gestart met een onderzoek om een bio-toets voor *Meloidogyne chitwoodi* (maïswortelknobbelaaltje) in pootgoed praktijkrijp te maken. In twee onderzoeksjaren zullen verschillende toetsgewassen bij tien telers en PPO-AGV onder verschillende omstandigheden (kas, veld, grondsoort, besmetting) getest worden. Daarnaast onderzoekt NAK AGRO of een besmetting in het geogste pootgoed vooraf met een grondmonster voorspeld kan worden. Gedurende drie toetsjaren zal bij dertig telers een perceel in het voorafgaande najaar bemonsterd worden en zullen de pootgoedpartijen na de oogst op knolbesmetting onderzocht worden. Bij besmette partijen zal het betreffende perceel ook achteraf bemonsterd worden.

Financiële gevolgen aaltjesbesmetting

De belangrijkste conclusie van dit project van PPO-AGV is dat een aaltjesbeheersingsstrategie loont. Voor drie bouwplannen (pootgoedbouwplan Noordoostpolder/Wieringermeer, fabrieksaardappelbouwplan Noordoost-Nederland, akkerbouw/industrialgroentenbouwplan Zuidoost-Nederland) is een scenariostudie uitgevoerd met een nulsituatie en met twee varianten aaltjesbesmettingen. Voor de varianten met aaltjesbesmettingen is steeds een perceelsrotatie met maatregelen opgesteld, gericht op beheersing of oplossing van het aaltjesprobleem. De saldi van gewassen, kosten van groenbemesters en aanvullende maatregelen zijn voor

alle varianten doorgerekend, inclusief de optie geen maatregelen te nemen bij besmetting. In principe kunt u hiermee elke andere situatie in beeld brengen door aanpassing van kosten en/of baten.

Praktijkrijp maken biologische grondontsmetting

In 2007 heeft PPO-AGV onderzoek gedaan (deskstudie en praktijkproef) naar het technisch en economisch perspectief van biologische grondontsmetting (BGO) voor de praktijk. Al behaalden telers goede resultaten bij het bestrijden van aaltjes en bodemschimmels, men bleef knelpunten zien, waaronder de kwetsbaarheid van de folie, het leggen en verlijmen van die folie, onkruidgroei en het kostenplaatje. BGO is interessant voor hoog salderende gewassen, maar bij *Pratylenchus penetrans* (wortellesieaaltje) zijn natte grondontsmetting en *Tagetes* (afrikaantje) goed en goedkoper. Er is echter meer onderzoek nodig om deze methode praktijkrijp te maken.

Overige activiteiten

In opdracht van de Aaltjesadviescommissie van het PA hebben DLV Plant en HLB samen met de laboratoria de praktische brochure 'Schadewijzer' ontwikkeld. Deze folder gaat over schadedrempels en het interpreteren van bemonsteringsuitslagen.

Vlotte start verkleint de kans op *Trichodorus*

Trichodorus aaltjes kunnen opkomstproblemen veroorzaken. Om die opkomstproblemen te verkleinen, is het belangrijk dat het gewas zo snel mogelijk boven de grond staat. Dit houdt in:

- poten/zaaien als de grond ook écht bekwaam is;
- temperatuur pootgoedpartij minimaal 8°C;
- zorg ervoor dat de ogen van het pootgoed los zijn;
- niet te diep poten/zaaien; 2 cm grond op de knol of het zaad is voldoende;
- druk de poter of het zaad stevig aan zodat er een goed contact met de ondergrond is.

Dit geldt zeker voor pootgoedpartijen met een mindere kwaliteit.

Trichodorus op aardappel geeft verkurkte plekken op de kiem

Het project Aaltjeswijzer (DLV Plant, PPO-AGV en HLB) richt zich op kennisoverdracht en heeft het praktische 'Aaltjesschema' opnieuw uitgebracht (nu op posterformaat, zie ook www.aaltjesschema.nl). Zowel 'Aaltjesschema' als 'Schadewijzer' worden met deze nieuwsbrief verspreid. Daarnaast is in september de 'Aaltjeswijzer' gepresenteerd. Dit is een klapper op borstzakformaat waarin per aaltje informatie over herkenning en beheersing is opgenomen. De klapper kunt u bestellen via aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl. Ook start dit najaar de 'Kenniskring Topadviseurs'. Het doel van deze kenniskring is het optimaliseren van kennisuitwisseling tussen onderzoekers en adviseurs om daarmee eenduidigheid in adviezen naar de primaire sector te bevorderen. Ruim 2600 akkerbouwers hebben inmiddels een workshop over aaltjesbeheersing bezocht en de reacties zijn zeer positief. Ook deze winter kunnen studiegroepen zich weer aanmelden voor een workshop via aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl.

Vervolg Actieplan na 2008

De eerste fase van het Actieplan is inmiddels geëvalueerd door vertegenwoordigers van de akkerbouw-, groenten- en bollensector. Hierbij is gediscussieerd over een vervolg en de prioriteitstelling. Conclusie is dat er goede resultaten zijn bereikt, maar nieuwe kennis en vooral aandacht voor praktische handvatten voor de teler blijven nodig. "Hoe krijgen we de kennis bij de boer? En in het bijzonder de boer die denkt dat hij geen probleem heeft", is hierbij de kernvraag. Belangrijke instrumenten daarbij zijn eensgezindheid over schadedrempels en goede standaarden voor monsternamen, analyse en communicatie van uitslagen. Dit zijn zaken die ook in de tweede fase aandacht moeten blijven krijgen. Dit najaar zullen de voorstellen voor de tweede fase aan de sectoren akkerbouw, vollegrondsgroenten en bollen worden voorgelegd.

COLOFON

Productschap Akkerbouw (PA), DLV Plant, PPO-AGV en HLB besteden uiterste zorg aan deze publicatie. Adviezen zijn gebaseerd op de meest actuele en betrouwbare informatie. PA, DLV Plant, PPO-AGV en HLB aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van deze informatie.

Het Actieplan is een initiatief van het PA en LTO Nederland en wordt mede gefinancierd door het Productschap Tuinbouw. De kennisoverdracht wordt gesubsidieerd door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Europese Unie.

Informatie over het Actieplan Aaltjesbeheersing

Arjan Kuijstermans
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 84 26
E-mail aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl
Internet www.kennisakker.nl
www.productschapakkerbouw.nl

Bemonstering vrijlevende aaltjes

Beheersing van aaltjes begint met "weten wat u heeft". Allereerst is dus bemonstering noodzakelijk. In de brochure: "Bemonsteren op aaltjes: doe het regelmatig" staan tips voor een goede bemonstering (zie www.kennisakker.nl). Hierbij alvast een paar belangrijke aanwijzingen:

- bemonster vooral vóór teelt van gevoelige gewassen (zoals bloembollen, waspeen, schorseneer en aardappelen) en voortkweekingsmateriaal;
- de pakkans van wortelknobbelaaltjes en stengelaaltjes is het grootst direct na de oogst (maximaal 6 weken na de oogst);
- laat monsters op vrijlevende aaltjes altijd analyseren m.b.v. de incubatietechniek. Alleen zo krijgt u een betrouwbare uitslag van het monster.

Monsters steken in het veld is nauwkeurig werk

Raskeuze suikerbieten bij wit bietencysteaaltje

Bij een nauwe rotatie met suikerbieten (minder dan 1:5) of een bouwplan met o.a. suikerbieten, spinazie, koolsoorten of koolzaad kan het witte bietencysteaaltje een rol gaan spelen. Met Betakwik (www.irs.nl) kunt u het effect van een bouwplan op witte bietencysteaaltjes simuleren. Het is voor de bietenteelt zinvol om het besmettingsniveau vast te stellen en, bij meer dan 150 eieren en larven, te kiezen voor een suikerbietenras met resistentie tegen het witte bietencysteaaltje. Neem een monster zo mogelijk na een niet-waardplant. Als er kruisbloemige groenbemesters zijn geteeld, of als het hoofdgewas een koolsoort of spinazie is, neem dan het monster minstens een half jaar na de teelt.

Incubatie vindt aaltjes in wortel- en gewasresten

Vraag altijd om incubatie van uw aaltjesmonster, zowel bij bemonstering in de wintermaanden, als bij een valplek gedurende het seizoen. Hiermee worden ook de aaltjes meegenomen die zich bij bemonstering in de worteldeeltes bevinden. Afhankelijk van het gewas en het seizoen kan zich op het moment van bemonstering tot 90% van de wortellessie- en wortelknobbelaaltjes in wortelresten bevinden. Met incubatie is het resultaat van de bemonstering minder afhankelijk van het geteelde gewas en van de verstreken tijd tussen oogst en bemonstering. Bij een aantal laboratoria is de analyse inclusief incubatie standaard, maar vraag het voor de zekerheid altijd.

Incubatieopstelling om aaltjes uit plantenresten te laten komen